

RECITINDU-L PE „VESELUL ALECSANDRI”

– 190 de ani de la nașterea poetului –

Când în urmă cu câteva decenii pășeam pentru întâia oară pragul casei lui Alecsandri de la Mircești încercam să descopăr de facto – într-o naivă, dar firească dorință – de înțelegere mai exactă și mai la ea „acasă” a poeziei bardului de acolo – universul naturii care a stat la geneza celui alt univers, liric, transfigurându-l pe primul în cele mai originale, mai bune și mai rezistente pagini ale celui ce ne-a *Doinele*, *Legendele*, *Ostașii noștri*, dar mai ales *Pastelurile*. Tentativa mea era, cel puțin în credința pe care o aveam atunci, un fel de întoarcere la izvoare, de la operă către laboratorul poetic, de la lirica propriu-zisă la rădăcinile ei și la spațiul care a generat-o prin miracolul ce se cheamă creație poetică, totdeauna comentată, acceptată sau, dimpotrivă, negată ori contestată, dar al cărei „mister” poate fi înțeles în totalitate niciodată.

La confluența biografiei creatorului cu spațiul, cu matricea în care el s-a ivit și cu falia temporală în care a scris, Alecsandri reprezintă cazul tipic al poetului pentru care opera înseamnă o „răsfrângere”, transfigurată artistic, a existenței fizice, sentimentale și morale. Fiindcă dacă amintita călătorie la Mircești mi-a oferit mai multe ori mai puține prilejuri de a descoperi tangențe între realitate și operă, pe axa creator-ficțiune, iar conexiunile mi s-au relevat aproape de la sine (lumea, pădurea, râul, vietățile naturii, chiar și spațiul „de interior” – odaia, soba și focul, fotoliile etc. aflându-și corespondențe în poezie), raportarea creatorului la contextul literar al epocii lui, apoi la perspectiva lectorului de azi mi-a asigurat, dacă se poate spune așa, unghiul necesar de detașare obiectivă spre a putea păstra dreaptă cumpăna judecății critice.

Clasic încă din timpul, vieții, ridicat de contemporanii lui pe un piedestal de pe care domina epoca și o bună parte a veacului său (să nu uităm că însuși Eminescu îl considera – „rege al poeziei”), Alecsandri se ivea la orizontul liricii românești într-o vreme în care ecourile romantismului nu fuseseră pe deplin asimilate, cum nici barzii venind din folclor (ori căutându-și izvoarele în el) nu se desprinseseră cu totul de matca inițială spre a putea năzui la zboruri mai înalte sau, cum, pe un alt plan, nici creațiile de inspirație socială nu reușiseră să se detașeze de un anume verbalism, în dauna metaforei, a ideilor și a forței interioare de penetrație a versului – mijloace de existență dintotdeauna ale poeziei de valoare. Înalta stea a liricii cu adevărat mare nu-i atinsese cu razele ei pe poeții de la noi și ei versificau, în marginea unor idei generoase și frumoase, pe teme de istorie a patriei, în jurul unor mari evenimente cărora le erau contemporani sau cântau, pe strune deja știute, dragostea, și „avatarurile” ei.

Să ne amintim numai că un Depărățeanu, un Mumuleanu, Văcăreștii (lenăchiță și lăncu mai ales), Sihleanu, Donici și alții scriau încă timid, fără forța și originalitatea care să-i individualizeze și să-i propulseze în prim-planul poeziei. Nici pateticii Heliade, Bolliac, Alexandrescu, Bolintineanu. sau

Mureșanu, cu ale lor subiecte de mai larg interes și ecou, ilustrând aspecte sociale și revendicând, în versuri, o mai dreaptă orânduire, glorificând trecutul spre a evidenția cu pregnantă contrastul lui cu prezentul spre a-și „argumenta” chemările la acțiune imediată nu reușiseră să creeze o operă care să-și afle haina artistică și metaforică potrivită, acel farmec inefabil, cum a reușit Alecsandri. Căci dacă toți „au scris o limbă ca un fagure de miere”, cum zice Eminescu, doar el, bardul de la Mircești, rămâne singurul care „din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice. / Ce cu basmul povestește”, adică poetul care, aidoma virtuozilor în muzică, știe a folosi cu îndemânare rară mai multe „instrumente” și „deșteaptă-n sânul nostru dorul țării, cei străbune” și „revoacă-n dulci icoane a istoriei minune, / Vreamea lui Ștefan cel Mare, zimbrul sombru și regal”.

Aprecierea eminesciană nu era, cum știm, nici întâmplătoare și nici exagerată. La data când Luceafărul poeziei noastre o formula pe marginea creației lirice a celui „rege-al poeziei, veșnic tânăr și fericit... veselul Alecsandri”, bardul de la Mircești era un scriitor de notorietate nu numai națională, ci și europeană. El participase – fie direct, fie prin scris, la marile evenimente ale veacului (Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor, Războiul de independență), se remarcase ca ministru de externe al lui Alexandru Ioan Cuza, publicase cărți, editase reviste, călătorise mult și – ceea ce este cel mai important pentru destinul lui scriitoricesc! – se apropiase de folclor și cunoștea foarte bine filioanele creației populare din care își „extrăsese” nu numai subiecte, ci și anume tipare și structuri ce se potriveau temperamentului său și-i ofereau posibilitatea unei cât mai depline valorificări a propriilor potențe lirice.

Exceptând încercările în limba franceză, de mai înainte, Alecsandri debutează în 1842 cu *Doine* – un ciclu de poezii scrise în urma unei călătorii prin munții Moldovei, călătorie care, dincolo de revelațiile pitorescului, i-a dat prilejul de a descoperi la izvoarele lor „comorile poeziei populare”.

Drumeția cu pricina a avut, se pare, un rol hotărâtor în destinul scriitorului, după cum însuși mărturisea: „Atunci scrisei... cele mai bune poezii ale mele: *Baba Cloanța*, *Strunga*, *Doina*, *Hora*, *Crai Nou* și altele și-mi făgăduii cu hotărâre să renunț la încercările mele de versificare în franțuzește și să urmez drumul ce mi-l trasasem în domeniul adevăratei poezii românești...”

Lectura acestor creații de început aduce în centrul atenției istoricului și comentatorului literar al operei lui Alecsandri câteva întrebări care n-au încetat și nu încetează a fi puse, găsindu-li-se răspunsuri diferite, încă de la apariția lor și până azi: cât este și cât nu este de original autorul aici? Cât a (pre)lucrat poetul materialul folcloric și cât l-a păstrat el în forma sa originală, culesă din popor?

Firește, orice răspuns am alege el nu poate să nu rămână

cumva hazardat, fiindcă nu putem ști (și nici poetul nu e prea darnic în detalii) în ce măsură Alecsandri a preluat doar motive, subiecte și modalități folclorice sau și-a arondat porțiuni de texte pe care doar le-a „cizelat”, după cum necunoscute ne sunt și intervențiile, câte vor fi fost, în materia lirică propriuzisă. Cert este că poetul a creat în stil folcloric, iar scrierile rezultate prin asumarea acestor mijloace sunt mai mult decât remarcabile: *Hora, Doina, Baba Cloanța, Sora și hoțul, Crai nou, Andrii Popa* ș.a.

Ca structură, *Baladele* debutează cu o „punere în scenă” și totodată în „temă”: „Cine trece-n Valea Seacă / Cu hangerul fără teacă / Și cu peptul dezvălit? / Andrii-Popa cel vestit! // Șapte ani cu voinicie / Și-a bătut joc de domnie / Și tot pradă nencetat, Andrii-Popa, hoț barbat! // Zi și noapte, de călare, / Trage bir din drumul mare, / Și din țară peste tot! / Fug neferii cât ce pot, // Căci el are-o pușcă plină / Cu trei glonți la rădăcină, / Ș-are-un murg de patru ani / Care mușcă din dușmani, // Ș-are frați de cruce șapte, / Care-au supt sânge cu lapte / Și nu-i pasă de nimic, / Andrii-Popa cel voinic!” (Andrii-Popa); apoi are loc „trecerea la acțiune”: „Pept în pept!... câmpul răsună” / Toți de tot dau împreună. / Toți la luptă-s încleștați, / Toți la sânge încruntați.” În Strunga așa-zisa punere în temă are loc de la început: „În pădurea de la Strungă! // Sunt de cei cu pușca-n lună, / Care dau chiorâș la pungă! // Sunt de cei ce-mpușcă-n lună, / Care noaptea-n frunze sună, / Feciori de lele nebună!”

În alte balade „introducerea” se petrece sub zodia anotimpurilor: „Iarna vine, vara trece / Și pădurea s-au rărit / Ziua-i viscol, noaptea-i rece, / Greul vieții au sosit!” (*Cântic haiducesc*) sau: „Trece vara cea-nflorită / Trece vara cea iubită, // Și, cu dânsa-n altă lume / Se duc florile, din lume, // Se duc toate-n pribegie... / Rămâne, țara-pustie!” (*Dona iubirei*) după care, aidoma celor care lucrează în tehnica cinematografului, poetul realizează un stop-cadru uman: „Dragă corbi, corbișor / Vezi, în calea depărtată / Nu-i zări, vrun călător? // Călător cu punga plină / Și cu șal la cap legat, / Să-mi mai cerc astă rugină / Și să-mi fac bani de iernat.” (în prima din poeziile citate) ori: „Mândruliță, draga mea, / Au căzut din cer o stea / Și mi-au zis într-un ceas rău / C-am să mor de dorul tău!” (în cea de a doua). Alte balade (precum *Altarul mănăstirii Putna* și *Groza*) împrumută doar subiectul (de altfel în cazul celei dintâi autorul o și mărturisește într-o notă cu care-și însoțește textul), fiindcă metrica este cu totul străină de folclor, anume stângăcii de versificație fiind chiar stridente în contextul general al ciclului baladesc. Am fi nedrepti, însă, cu scriitorul dacă n-am recunoaște că în *Doine* meritul lui stă tocmai acolo unde știe să sugereze tablouri și atmosferă de fabulos, cadre ale fantasticului, chipuri baladești – în manieră folclorică, însă și cu o mare amprentă de originalitate, prefigurând într-o oarecare măsură ciclul *Pastelurilor*.

În *Lăcrimioare* (cel de al doilea ciclu din volumul de debut – *Doine și lăcrimioare*, Paris, 1853) se conturează, o altă direcție a poeziei lui Vasile Alecsandri lirica de dragoste. Suita de poeme de aci a fost prilejuită de o împrejurare mai puțin fericită a biografiei autorului (stingerea prematură din viață a iubitei sale Elena Negri) și de aceea ele alcătuiesc un fel de jurnal liric grefat pe ideea de efemeritate; lăcrimioarele sunt niște flori gingașe, aidoma ființei iubite: „Sunteți fragede și albe / Ca iubita vieții (...) Dar deodată vântul rece / Fără vreme vă cosește! / Astfel soarta crunt răpește / Tot ce-n lume ne zâmbește... / Floarea pere, viața trece!” (*Lăcrimioare*).

Alecsandri n-are vocația tragicului, iar dacă ne gândim la marii poeți ai literaturii universale care au scris pe aceeași temă (un Petrarca divinizând-o pe Laura, bunăoară) n-avem decât a spune că autorul nostru nu depășește granițele unui convenționalism și ale unui retorism care-l înscriu în linia Conachi – lenăchiță Văcărescu –, un lirism de mică altitudine și în care „declarațiile” și „oftaturile” nu conving: „Căci mult, ah! mult în viață eu te-am iubit pe tine, / O dulce dismierdare a sufletului meu! / Și multă fericire ai revărsat în mine / Pe când eram în lume tu singură și eu! // Frumoasă îngerelă cu albe aripioare! / Precum un vis de aur în viață-mi ai lucit, / Și-n ceruri cu grăbire, ca un parfum de floare, Te-ai dus, lăsându-mi numai un suvenir iubit.” (*Steluța*) sau: „Întinde cu mândrie aripele-ți ușoare, / O! sufletul meu vesel, o! Suflet fericit! Înălță-te în ceruri și zbori cântând la soare, / Căci soarele iubirei în cer au răsărit / Și-n cale-mi s-au oprit!” (*8 Mart*).

Trecând peste cel de al treilea ciclu – *Suvenire* (în care poetul versifică idei de libertate și de prietenie, *Adio Moldovei, Strofe lui C. Negri*) se cuvine să ne oprim și asupra *Mărgăritărelelor* pe care Alecsandri le adaugă *Lăcrimioarelor* în 1863, când își reeditează volumul de debut. Sub noul generic aflăm, contrar așteptărilor, nu o continuare a *Lăcrimioarelor*, ci mai degrabă un mozaic tematic în care preponderentă rămâne poezia de inspirație socială și patriotică, cu titluri apte să sugereze idei, gânduri și sentimente profunde, rostite pe un ton viguros, mobilizator și convingător: *Deșteptarea României, N. Bălcescu murind, Moldova în 1857, Hora Unirei (1857), Sentinela Română*.

Prins în vârtejul evenimentelor de la 1848 poetul are sentimentul tribunului, al celui chemat să-și îndemne compatrioții la „trezire”, la lupta pentru libertate și democrație; în imaginarul amfiteatru al patriei el spune răspicat: „Iată! lumea se deșteaptă din adâncă-i letargie! / Ea pășește cu pas mare cătr-un țel de mult dorit / Ah! treziți-vă ca dânsa, frații mei de Românie! / Sculați toți cu bărbăție, / Ziua vieții a sosit! // Libertatea-n fața lumii a aprins un mândru soare, / Ș-acum neamurile toate cătră dânsul ațintesc / Ca un cârd de vulturi ageri ce cu-aripi mântuitoare / Se cerc vesel ca să zboare / Cătră soarele ceresc!” În altă parte (*Moldova în 1857*) blestemul îndreptat împotriva dușmanilor țării primește forța și cadența poeziei populare, prefigurând parcă, totodată, blestemele de mai târziu ale lui Arghezi și Nicolae Labiș: „Blăstămul țării tunând să cadă / Pe capul vostru nelegiuit! / Blăstăm și ură!... Lumea să vadă / Cât rău în lume ați făptuit! // Fie-vă viața neagră, amară! / Copii să n-aveți de sărutat! / Să n-aveți nume, să n-aveți loc de-ngropat!”

Cu *Legende* (scrise între 1872-1875) pătrundem într-un nou capitol al creației lui Alecsandri, derivând întrucâtva tot din *Doine*: cel al scrierilor cu subiecte istorice (*Dan, căpitan de plai, Dumbrava Roșie*) și etiologice (*Grui-Sânger, Răzbunarea lui Statu-Palmă, Legenda rândunicii, Legenda Lăcrimioarei, Legenda ciocârliei*), capitol continuat cu *Legende nouă* (1880).

Și unele și celelalte sunt astăzi, din perspectiva cititorului modern, puțin atrăgătoare din cauza lungimilor, a verbalismului și a abundenței de termeni onomastici.

Scrise poate și din oarecari rațiuni moralizatoare, ele nu mai trezesc astăzi decât un interes cvasiliterar, intrând mai degrabă în sfera textelor documentar-literare decât în aceea a beletristicii pure.

Circumscris acestui orizont, moralizator și pilduitor în

sensul superior al termenului, este și ciclul *Ostașii noștri*, inspirat autorului de faptele de arme ale soldaților români pe frontul Războiului de Independență din 1877, știut fiind că Alecsandri n-a șovăit nici o clipă să se facă ecoul marilor evenimente, de răsunet istoric, din viața țării. Titlurile sugerează în acest nou ciclu, atât „tema” cât și secvențele ori portretele asupra cărora s-a oprit poetul: *Peneș Curcanul*, *Căpitanul Romano*, *Hora de la Plevna*, *Hora de la Grivița*, *Frații Jderi*. Maniera artistică este, în genere, aceeași din *Legende* sau din *Doine*: se prezintă cadrul, apoi evenimentul și în final „concluzia” ce derivă din faptele relatate. S-a remarcat, pe bună dreptate, de către unii comentatori, „imaginea senină, chiar veselă” prin care descrie Alecsandri războiul, dar aceasta își află justificarea în sensul sublim și mobilizator al evenimentului (în speță al poemului), apoi în amintitele scopuri ale întregului ciclu.

* * *

Neîndoielnic cea mai frumoasă, mai realizată estetic și totodată cea mai rezistentă parte a operei poetice a lui Alecsandri o reprezintă *Pastelurile*, apărute mai întâi în paginile „Convorbirilor literare” în anii 1868-1869 și abia mai târziu în volum.

Poeme de maturitate în care autorul pare a-și fi pus întregul talent și întreaga-i măiestrie artistică, poemele acestea sunt creația unui temperament prin excelență solar, cu reale aptitudini pentru receptarea și transfigurarea literară a spectacolului naturii – văzut nu atât în dezlănțuirile lui stihinice, cât în clipele de răgaz și de liniște, de derulare firească a proceselor și mișcărilor fiecărui anotimp. Primăvara, vara, toamna și iarna (prima și ultima fiind, pare-se, preferate de poet și totodată cele care-l inspiră cel mai mult) se succed în lirica lui Alecsandri aidoma tablourilor dintr-o expoziție, interesante fiecare în parte, dar parcă și mai fascinante laolaltă, privite panoramic – pentru a le putea recepta deodată luminile și tonurile, sunetele și liniștea, mișcarea și odihna, într-un cuvânt miracolul inexplicabil al întregului.

Comparația cu simezele unui salon de expoziții este, desigur, cea mai adecvată, însă translarea s-ar putea face și în domeniul muzical fiindcă *Pastelurile*, cu ale lor patru cicluri anuale, ne trimit numaidecât cu gândul și la *Anotimpurile* lui Antonio Vivaldi. Aceleași sunuri sugerând tot atâtea culori, mișcări și „cadre” regăsim și în poemele bardului de la Mircești, ca și în compoziția celebrului preclasic italian.

Primăvara, bunăoară, e surprinsă din mai multe unghiuri:
„În aer ciocârlia, pe casă rândunele,
Pe crengile pădurii un roi de păsărele
Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc
Și pe deasupra bălții nagății se-nvârtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeață!
În lume-i veselie, amor, sperare, viață,
Și cerul și pământul preschimbă sărutări
Prin raze aurite și vesele cântări!”

Dimineața de primăvară e văzută de același veritabil colorist cu ochii unui pictor care-și distribuie planurile judicios, cum fac, desigur, marii maeștri ai penelului; mai întâi linia de orizont, planul îndepărtat adică:

„Ziori de ziuă se revarsă peste vesela natură,
Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură”

apoi un deal pe care astrul zilei vine să sărute mulțimea florilor, după care vine un cadru de mijloc, sau central – alcătuit

din una sau mai multe rame, planul în care apar mișcarea și elementul uman:

„Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.
Păsărelele-și dreg glasul prin huceagul de sub luncă.
În grădini, în câmpi, pe dealuri, prin poiene și prin vii
Ard movili buruienoase, scoțând fumuri cenușii.”

În fine, în prim plan și pe arii laterale ochii surprind alte câteva aspecte ce se derulează sub semnul luminii și al începutului de zi din această frumoasă poezie intitulată *Dimineața*:

„Caii zburdă prin – ceairuri; turma zboară la pășune;
Mieii sprinteni pe colnice fug grămadă-n răpigiune,
Și o blîndă copiliță, torcând lâna din fuior,
Paște bobocei de aur lâng-un limpede izvor.”

Anume sărbători de la anume date din calendarul primăverii îi prilejuiesc poetului veritabile tablouri care amintesc de pictura clasică românească, în buna tradiție Andreescu-Grigorescu-Aman:

„Un scânciob mai la vale pe lângă el adună
Flăcăi și fete mândre ce râd cu voie bună;
Și-n sunet de vioare, de cobze și de nai
Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.

Bătrâni cu fețe stinse, români cu fețe dalbe,
Românce cu ochi negri și cu ștergere albe
Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
Iar pe-mpregiur copiii se prind la luptă-n joc.”

(Paștele)

De nuanță pastorală, nelipsit însă de o anume frustețe, este și tabloul plugarilor:

„Noroc bun!... Pe câmpul neted ies românii cu-a lor
pluguri!

Boi, plāvani în câte șase trag, se pintesc în juguri.
Brațul gol apasă-n coarne; ferul taie brazde lungi
Ce se-nșiră-n bătătură ca lucioase, negre dungii. [...]
Acum soarele-i l-ameazi; la pământ omul se-ntinde;
Cârd de fete și neveste de la sat aduc merinde;
Plugul zace-n lan pe coaste, iar un mândru flăcătoș
Mână boii la izvoare și îi paște la imaș.

(Plugurile)

sau cel al semănătorilor:

„Sămănătorii harnici, cu sacul subsoară,
Pășescu-n lungul brazdei pe fragedul pământ,
Pe culme, pe vâlcele se suie și coboară
Zvârlind în a lor cale sămânța după vânt. [...]

Sămănătorii veseli spre fund înaintează,
De-a curmezișul brazdei boroanele pornesc,
Și grapele spinoase de-aproape le urmează,
Îngroapă-ncet sămânța și câmpul netezesc.

(Sămănătorii)

Dacă până aici l-am citit pe vizualul Alecsandri, poet prin excelență contemplativ, în *Lunca din Mircești* ni se dezvăluie o altă fațetă a sensibilității și receptivității lui lirice – cea care include și auditivul, pe de o parte, și *trăirea interioară* a fiorului iubirii, pe de alta:

„Tot ce simte și viază, fiară, pasere sau plantă
În căldura primăverii naște, saltă, zboară, cântă,
Omul își îndreaptă pasul cătră desul stejăriș,
Unde umbra și lumina se alungă sub frunziș.

El se duce după visuri; inima lui crește plină
De o sacră melodie, melancolică, divină,
De o tainică vibrație, de-un avânt inspirător
Ce-i aduc în pept suspinuri și-n ochi lacrimi de amor.”

Natura stă acum sub semnul „re-nvierii” și al „rennoirei”, al dragostei și bune înțelegeri dintre toate cele ale firii: stejarul stă de vorbă cu iarba, vulturul cu ciocârlița, fluturile cu floarea etc. Și nu e de mirare că-n mijlocul naturii are loc un fel de nuntă într-un frumos și veșnică tinerete: „Râu, izvoare, nouri, raze se împreună iubind”.

Pe aceeași linie – deși întrucâtva deosebit ca tehnică de realizare – se înscrie și *Concertul în luncă*, unde deliberata aglomerare de flori (lumânărița, bujorelul, odoleana, frățiorii și romanițele, sulcina, stelișoarele, nalbele, dediteii, garofițele, toporașii, lăcrimioarele, cimbrul, viorelele etc.) și de păsări de tot felul (dumbrăvenci, granguri, ciocârlii, mierle, cuci, gaițe, sticleți, presuri, măcăleandri, turturele), apoi găze, melci, fluturi potențează efectul din final, sporind „meritele” cântăreței abia sosită „din străinătatea neagră, unde-i viața mult amară” – privighetoarea venită să concerteze.

Scrise cu aceleași mijloace, bine stăpânite și care vizează distribuția echilibrată a planurilor, *Vânătorul*, *Balta*, *Secerișul*, *Cositul* sunt pasteluri de vară, scaldate, toate, în auria lumină a soarelui, cu „personaje” abia conturate, mai degrabă siluete ce se pierd în galbenul holdelor și-n haloul creat de razele astrului zilei pe lac decât de ființe vii, cu trupuri și mișcări distincte. Poetul panoramează în limitele și datele generalului din natură: cer, lumină, copaci, ierburi și lanuri de grâu, păsări cântătoare, arareori unul sau mai multe personaje care să formeze contrapunctul peisajului cu pricina.

Cele mai frumoase pasteluri rămân, după părerea noastră, cele inspirate poetului de anotimpul friguros (*Iarna*, *Gerul*, *Viscolul*, *Sania*, *Miezul iernei*, *La gura sobei*, *Bradul*, *Sfârșitul iernii*). Aici, în stihurile hibernale își dă Alecsandri întreața lui măsură de acuarelist al zăpezilor. Efectul vine, în mod ciudat, din mișcarea consumată în tăcere, din jocul ninsorii ce pare a nu mai înceta niciodată, ca în aceste strofe care ne-au vrăjit copilăria și cei dintâi ani de școală:

„Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerete printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare,
Ca fantasme albe plopii înșirați se perd în zare,
Și pe-n întinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele perdute sub clăbucii albi de fum.

(*Iarna*)

Reținem și o frumoasă personificare a gerului, văzut ca o ființă fantastică ce „la fereastră se oprește, / Și privind la focul vesel care-n sobe strălucește, / El depune flori de iarnă pe cristalul înghețat, Crini și roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat”, apoi tot el face cu o singură suflare „pod de gheață între maluri, / Pune streșinilor casei o ghirlandă de cristaluri / Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri” (*Gerul*).

Dacă în cazul primăverii, al verii sau al toamnei poetul era un spectator oarecum neutru, descriind fără să tulbure, fără să răscolească într-un calm dus până aproape de răceală și indiferență, în pastelurile de iarnă culoarea se asociază cu sunetul, vizualul își dă mâna cu trăirea poetică, acumulările conducând la o secvență terifiantă:

„Crivățul din miazănoapte vâjâie prin vijelie,
Spulberând zăpada-n ceruri de pe deal, de pe câmpie.
Valuri albe trec în zare, se așează-n lung troian.
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!... Lupii suri ies după pradă
Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă.
Turmele tremură; corbii zbor vârtej, răpiți de vânt,
Și răchițele se-ndoaie lovindu-se de pământ.

Zberăt, raget, țipet, vaiăt, mii de glasuri spăimântate,
Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate.
Și-n departe se aude un nechez răsunător...
Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal și călător!”

(*Viscolul*)

Deopotrivă vizual și auditiv se dovedește a fi poetul și în imaginile de trecere de la un anotimp la altul, particularul observației fiind generalizat numaidecât, precum în *Sfârșitul iernii*:

„Lumina e mai caldă și-n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.
Pâraiele umflate curg iute șopotind,
Și mugurii pe creangă se văd îmbobocind.”

O mențione aparte se cuvine a fi făcută pentru *Bărăganul*, un poem realizat în tonalități mohorâte, monocorde:

„Pustietatea goală sub arșița de soare
În patru părți la lume se-ntinde-ngrozitoare,
Cu iarba-i mohorâtă, cu negrul ei pământ,
Cu-a sale mari vârtejuri de colb ce zboară-n vânt. [...]

Acolo floarea naște și moare-n primăvară,
Acolo pere umbra în zilele de vară,
Și toamna-i fără roadă, ș-a iernii vijelii
Cutrieră cu zgomot pustiele câmpii.”

În acest peisaj este nelipsit carul cu bivoli negri, oprit lângă o fântână: „Pe car – zice poetul în continuare – un copilandru privește-n depărtare...” și imaginea ne trimite cu gândul la cel puțin doi dintre marii noștri scriitori care au descris Bărăganul – acest spațiu care a făcut o îndelungată carieră literară în literatura română: Alexandru-Odobescu și mai târziu V. Voiculescu, pentru a nu mai vorbi de autorii contemporani cu noi.

Impresia cu care rămânem după această repede trecere în revistă a *Pastelurilor* este aceea de nealterată și veșnică prospețime, de poezie care – prin întoarcerea la sentimentele elementare ale omului în fața spectacolului naturii – continuă să emoționeze, să placă și – nu în ultimul rând! – să convingă prin firesc și frumusețe.

La o 190 de ani de la nașterea autorului ei – răstimp în care lirica românească a străbătut căi lungi și a cucerit culmi înalte, cunoscând fel de fel de experimente – poezia lui Vasile Alecsandri (și îndeosebi *Pastelurile*) reușește – încă! – să producă, chiar și la lecturi repetate, un reviriment. Ceea ce vorbește de la sine și, bineînțeles, nu-i deloc puțin.